РЕШЕНИЕ НА СЪДА (трети състав)

25 септември 2008 година *

По дело C-453/07

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 234 ЕО от Verwaltungsgericht Gießen (Германия) с акт от 24 септември 2007 г., постъпил в Съда на 4 октомври 2007 г., в рамките на производство по дело

Hakan Er

срещу

Wetteraukreis,

СЪДЪТ (трети състав),

състоящ се от: г-н A. Rosas, председател на състав, г-н U. Lõhmus, г-н J. N. Cunha Rodrigues, г-н A. Ó Caoimh и г-жа P. Lindh (докладчик), съдии,

* Език на производството: немски.

генерален адвокат: г-н P. Mengozzi,
секретар: г-н R. Grass,

предвид изложеното в писмената фаза на производството,

като има предвид становищата, представени:

— за г-н Er, от адв. C. Momberger, Rechtsanwalt,

— за Wetteraukreis, от адв. E. Meiß, в качеството на представител,

— за германското правителство, от г-н M. Lumma и г-н J. Möller, в качеството на представители,

— за Комисията на Европейските общности, от г-н V. Kreuschitz и г-н G. Rozet, в качеството на представители,

предвид решението, взето след изслушване на генералния адвокат, делото да бъде разгледано без представяне на заключение,

постанови настоящото

Решение

1 Преюдициалното запитване се отнася до тълкуването на член 7, първа алинея, второ тире от Решение № 1/80 на Съвета за асоцииране от 19 септември 1980 г. относно развиване на асоциирането (наричано по-нататък „Решение № 1/80“). Съветът за асоцииране е учреден със Споразумението за асоцииране между Европейската икономическа общност и Турция, подписано на 12 септември 1963 г. в Анкара от Република Турция, от една страна, както и от държавите-членки на ЕИО и от Общността, от друга страна, и сключено, одобрено и утвърдено от името на Общността с Решение 64/732/ЕИО на Съвета от 23 декември 1963 година (ОВ 217, 1964 г., стр. 3685; Специално издание на български език, 2007 г., глава 11, том 1, стр. 10).

2 Запитването е отправено в рамките на спор между г-н Er, турски гражданин, и Wetteraukreis (област Ветерау) относно процедура за експулсиране от германска територия.

Правна уредба

3 Член 6, параграф 1 от Решение № 1/80 има следната редакция:

„1. При спазване на условията на член 7 във връзка със свободния достъп до заетост на членовете на семейството на турски работник, принадлежащ към законния пазар на труда на държава-членка, същият има право:

— на подновяване на разрешителното му за работа от същия работодател, ако е нает на работа, след една година законна заетост в тази държава-членка,

— да отговаря пред работодател по свой избор в същата професия на друго предложение за работа, направено при общи условия и регистрирано в службите по заетост на тази държава-членка, след три години законна заетост в същата и при условие на предимство на работниците от държавите-членки на Общността,

— да се ползва със свободен достъп до всяка дейност като нает лице по свой избор в същата държава-членка, след четири години законна заетост в тази държава-членка“. [неофициален превод]

4 Член 7 от Решение № 1/80 гласи:

„Членовете на семейството на турски работник, принадлежащ към законния пазар на труда на държава-членка, които имат право да го последват:

— имат право да отговарят — при спазване на условието за предимство на работниците от държавите-членки на Общността — на всяко предложение за работа, когато пребивават на законно основание в същата държава-членка най-малко три години,

— ползват се в същата държава-членка със свободен достъп до всяка дейност по свой избор като наети лица, когато пребивават на законно основание в нея най-малко пет години.

Децата на турските работници, придобили професионална квалификация в приемащата страна, могат да отговарят на всяко предложение за работа в тази държава-членка, независимо от продължителността на пребиваването си в нея, при условие че един от родителите законно е нает на работа в съответната държава-членка най-малко три години.“ [неофициален превод]

5 Съгласно член 14, параграф 1 от същото решение:

„Разпоредбите на настоящия раздел се прилагат при спазване на ограниченията, оправдани по причини, свързани с обществения ред, обществената сигурност и общественото здраве.“ [неофициален превод]

Спорът по главното производство и преюдициалният въпрос

6 От акта за препращане е видно, че г-н Er е роден в Турция през април 1984 г. Две години по-късно, през 1986 г., той последва в Берлин баща си, който принадлежи към законния пазар на труда във Федерална република Германия, и живее с него на германска територия в продължение на поне пет години. Впоследствие баща му се връща в Турция без семейството си.

7 През 1998 г. г-н Er поисква първото си разрешително за пребиваване, което му е предоставено за срок от година и половина. Този документ носи отбелязванията „майка, титуляр на разрешително за пребиваване за неопределен срок“ и „баща, регистриран в Берлин“.

8 Г-н Er завършва училищното си обучение през 2000 г. на 16-годишна възраст, без да придобие диплома. Неговото разрешително за пребиваване е продължено до 21 март 2002 г.

9 През 2002 г. г-н Er поисква второ разрешително за пребиваване, което му е предоставено до април 2003 г., т.е. до датата, на която вече не е на издръжка на майка си. По-нататък г-н Er прави искане за продължаване на разрешителното си за пребиваване, което и получава за срок от една година въпреки настъпилите промени в неговото положение, а именно че вече не е на издръжка на майка си и че в продължение на четири месеца му е изплащана помощ за издръжка. Компетентната служба за чужденците на област Ветерау (наричана по-нататък „службата за чужденците“) обаче приканва г-н Er да положи видими усилия за намиране на работа.

10 Г-н Er участва в курс за подобряване на възможностите си за професионално обучение и интеграция, но го прекъсва поради недостатъчна годност. Той получава социална помощ в продължение на един месец и се записва като търсещ работа.

11 През септември 2004 г. г-н Er представя ново искане за продължаване.

12 При разглеждането на това искане службата за чужденците неколкократно се среща с г-н Er. Последният заявява, че търси работа, че би трябвало да намери такава при представяне на свидетелство за съдимост и че щял да се свърже отново със службата за чужденците. Тези изявления обаче не са последвани от действия и г-н Er не е нает на работа. Той получава обезщетение за безработица в продължение на 18 месеца.

13 С решение от 17 август 2005 г. службата за чужденците отхвърля искането за продължаване, подадено от г-н Er през септември 2004 г., и разпорежда на същия да напусне територията в определен срок, като в противен случай ще бъде експулсиран в Турция.

14 Според това решение ползването от правото на пребиваване, предоставено в рамките на член 7, първа алинея от Решение № 1/80, предполага при представянето на своето искане заинтересованото лице да присъства на пазара на труда и да разполага с реален шанс да започне работа в предвидимо бъдеще. Службата за чужденците преценява, че ограничаването на срока на пребиваване до шест месеца с цел търсене на работа по принцип не може да бъде критикувано.

15 На 9 септември 2005 г. г-н Er подава административна жалба срещу посоченото решение, по която все още няма произнасяне. Той представя и искане за допускане на обезпечение пред препращащата юрисдикция, която с определение от 4 декември 2006 г. постановява, че жалбата има суспенсивен ефект.

16 В хода на обезпечителното производство г-н Er твърди, че прави усилия да намери работа. Той представя писмо от центъра за обучение във Франкфурт от 20 декември 2005 г., с което го канят да се включи в програма за подпомагане на заетостта в продължение на един месец. Г-н Er започва програмата, но я прекъсва, поради това че тя не съответства на профила му. В доклада за оценка на способностите на г-н Er се прави изводът, че неговите способности са посредствени, че той е слабо издръжлив и му липсва точност. Тъй като придобиването на допълнителни квалификации не представлява никакъв интерес, е счетено за подходящо той да бъде незабавно интегриран на пазара на труда. В замяна на това г-н Er е преценен като годен да извършва прости и повтаряеми работи.

17 Тогава г-н Er е ориентиран към бюро за намиране на работа на летищата, което предвижда стаж за обучение. Поради положителното преминаване на стажа на г-н Er е предвидено той да заеме длъжност на товарач на летище Франкфурт от началото на февруари 2006 г.

18 Препращащата юрисдикция подчертава, че кандидатурата на г-н Er все пак не е изпратена на предвидения работодател поради непредставянето на свидетелство за съдимост.

19 Г-н Er не споменавал никакво друго участие в програма за подпомагане на заетостта или в дейност срещу възнаграждение, освен еднодневна работа.

20 Препращащата юрисдикция се позовава още на бележка от Федералната агенция по заетостта от 18 август 2006 г. относно среща с г-н Er. Според тази бележка последният не е положил усилия за интегрирането си в трудова среда, той има впрочем проблеми с дългове, а майка му желаела той да напусне семейното жилище.

21 На 22 януари 2007 г., след приключването на обезпечителното производство, г-н Er предявява искането, което е в основата на спора по главното производство. Той иска службата за чужденците да бъде задължена да продължи неговото разрешително за пребиваване, поради това че той се ползва от правото, предоставено от член 7, първа алинея от Решение № 1/80, независимо дали заема или търси да заеме работно място на германска територия.

22 В акта за препращане се споменава, че г-н Er понастоящем не получава социални обезщетения, но предвид неговото нежелание да заеме работно място, той би могъл трайно да осигурява издръжката си единствено чрез социални обезщетения.

23 При тези условия Verwaltungsgericht Gießen решава да спре производството и да постави на Съда следния преюдициален въпрос:

„Турски гражданин, който след като му е било разрешено в качеството на член на семейството да последва в Германия баща си, живеещ там и принадлежащ като турски работник на законния пазар на труда в тази страна, и след като е живял пет години на законно основание с посочения баща и е придобил правото, предоставено от член 7, първа алинея, второ тире от Решение № 1/80, изгубва ли правото да се ползва от тази разпоредба, поради това че не е упражнявал никаква професионална дейност в продължение на над седем години след завършване на училищното си обучение, с изключение на твърдяна еднодневна

работа, и че освен това е прекъснал участието си във всички държавни мерки за подпомагане на търсенето на работа и не полага сериозни усилия за намиране на работа, като живее, алтернативно, от публични социални обезщетения, от помощта на живеещата си в Германия майка и от средства с неизвестен произход?“

По преюдициалния въпрос

24 С въпроса си препращащата юрисдикция иска по същество да установи дали турски гражданин, който се ползва в една държава-членка от правото на свободен достъп до всяка дейност като нает работник по свой избор на основание на член 7, първа алинея, второ тире от Решение № 1/80, изгубва правото си на пребиваване в тази държава-членка и оттам дори правото на свободен достъп, поради това че достигайки 23-годишна възраст, не е упражнявал дейност като нает работник след завършване на училищното си обучение на 16-годишна възраст и е участвал в държавни програми за подпомагане на заетостта, без обаче да ги довърши.

25 За да се отговори на този въпрос, следва да се припомни, че разпоредбата на член 7, първа алинея от Решение № 1/80 има непосредствено действие в държавите-членки, така че отговарящите на условията ѝ турски граждани могат пряко да се позовават на правата, които тя им предоставя. В частност, по силата на второто тире от тази разпоредба те имат правото на свободен достъп до всяка дейност като нает работник по техен избор в приемащата държава-членка, след като са пребивавали в нея на законно основание поне пет години (вж. Решение от 17 април 1997 г. по дело Kadiman, C-351/95, Recueil, стр. I-2133, точки 27 и 28, както и Решение от 18 юли 2007 г. по дело Derin, C-325/05, Сборник, стр. I-6495, точка 47).

26 Правата, които тази разпоредба предоставя на детето на турски работник по отношение на заетостта в съответната държава-членка, по необходимост предполагат съществуването на съответно право на пребиваване в полза на заинтересованото лице, тъй като в противен случай правото на достъп до пазара на труда и правото на действително упражняване на дейност като нает работник биха се оказали напълно лишени от последици (вж. по-конкретно Решение от 11 ноември 2004 г. по дело Cetinkaya, C-467/02, Recueil, стр. I-10895, точка 31 и Решение по дело Derin, посочено по-горе, точка 47).

27 Съдът е приел, че безусловното право на достъп до каквато и да е свободно избрана от заинтересованото лице дейност би било изпразнено от всякакво съдържание, ако компетентните национални органи имат възможността да поставят под условие или да ограничават по какъвто и да е начин прилагането на конкретните права, пряко предоставени на турския мигрант от Решение № 1/80 (вж. Решение от 16 март 2000 г. по дело Ergat, C-329/97, Recueil, стр. I-1487, точка 41).

28 От това следва, че държавите-членки вече не разполагат с възможността да приемат свързани с пребиваването мерки от естество да възпрепятстват упражняването на правата, изрично предоставени с Решение № 1/80 на заинтересованото лице, което отговаря на условията по него и по силата на този факт следователно вече е законно интегрирано в приемащата държава-членка (вж. Решение по дело Ergat, посочено по-горе, точка 42).

29 Важно е в частност да не се лишава такова лице от правото му на пребиваване точно в момента, когато чрез свободния достъп до работа по негов избор то има възможност да се интегрира трайно в приемащата държава-членка (вж. в този смисъл Решение по дело Ergat, посочено по-горе, точка 43).

30 Така Съдът се е произнасял постоянно, че ограниченията на признатите от член 7, първа алинея от Решение № 1/80 права на членовете на семейството на турски работници, които отговарят на посочените в тази алинея условия, могат да спадат само към две категории, а именно свързани или с факта, че поради личното поведение на турския мигрант неговото пребиваване на територията на приемащата държава-членка представлява реална и сериозна опасност, свързана с обществения ред, обществената сигурност и общественото здраве съгласно член 14, параграф 1 от същото решение, или с обстоятелството, че заинтересованото лице е напуснало територията на държавата-членка за значителен период от време и без основателни причини (вж. Решение по дело Ergat, точки 45, 46 и 48, Решение по дело Cetinkaya, точки 36 и 38, Решение по дело Derin, точка 54, посочени по-горе, Решение от 7 юли 2005 г. по дело Aydinli, C-373/03, Recueil, стр. I-6181, точка 27, Решение от 16 февруари 2006 г. по дело Torun, C-502/04, Recueil, стр. I-1563, точка 21 и Решение от 4 октомври 2007 г. по дело Polat, C-349/06, Сборник, стр. I-8167, точка 21).

31 От това Съдът е направил извода, че турският гражданин, на когото са признати права по силата на член 7 от Решение № 1/80, не може да бъде лишен от тях,

поради това че не е упражнявал труд по причина на осъждането му на наказание лишаване от свобода, дори ако то е за няколко години и без отлагане на изпълнението, нито поради факта че в нито един момент той не е придобил права във връзка със заетостта и пребиваването на основание на член 6, параграф 1 от това решение. Съдът се е произнесъл, че за разлика от турските работници, към които се прилага последната разпоредба, статутът на посочените в член 7 от същото решение членове на техните семейства не зависи от извършването на дейност като нает лице (вж. Решение по дело Derin, посочено по-горе, точка 56).

32 По този начин обстоятелството, че заинтересованото лице не е било на разположение на пазара на труда в течение на няколко години, не му пречи да се позовава на разпоредбите на член 7, първа алинея, второ тире от Решение № 1/80, за да претендира право на пребиваване в приемащата държава-членка (вж. Решение по дело Polat, посочено по-горе, точка 21).

33 Тези съображения се прилагат a fortiori към турски гражданин като г-н Er, който не е напускал пазара на труда. Обстоятелството, че на 23-годишна възраст той все още не упражнява дейност като нает лице, не препятства предоставянето на право на пребиваване.

34 Действително турски гражданин, който е последвал своите родители в една държава-членка с цел събиране на семейството и е живял с тях от двегодишна възраст, отговаря на условията по член 7, първа алинея, второ тире от Решение № 1/80. Макар и към навършването на 23-годишна възраст все още да не е упражнявал дейност като нает лице, той въпреки това не изгубва своето право на пребиваване. Обратно, важно е да не му се отнема това право, без което той не би могъл да има достъп до такава дейност и да упражнява признатото му от тази разпоредба право, за да се интегрира в по-голяма степен в приемащата държава-членка.

35 Следователно на поставения въпрос трябва да се отговори, че турски гражданин, на когото е разрешено да влезе като дете на територията на държава-членка с цел събиране на семейството и който е придобил право на свободен достъп до всяка дейност като нает лице по негов избор на основание на член 7, първа алинея, второ тире от Решение № 1/80, не изгубва правото на пребиваване в тази държава, което е следствие от правото на свободен достъп, макар

и до 23-годишна възраст да не е упражнявал дейност като наето лице след завършване на училищното си обучение на 16-годишна възраст и да е участвал в държавни програми за подпомагане на заетостта, без обаче да ги довърши.

По съдебните разноски

36 С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред препращащата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (трети състав) реши:

Турски гражданин, на когото е разрешено да влезе като дете на територията на държава-членка с цел събиране на семейството и който е придобил право на свободен достъп до всяка дейност като наето лице по негов избор на основание на член 7, първа алинея, второ тире от Решение № 1/80 от 19 септември 1980 година относно развиване на асоциирането, прието от Съвета за асоцииране, учреден със Споразумението за асоцииране между Европейската икономическа общност и Турция, не изгубва правото на пребиваване в тази държава, което е следствие от правото на свободен достъп, макар и до 23-годишна възраст да не е упражнявал дейност като наето лице след завършване на училищното си обучение на 16-годишна възраст и да е участвал в държавни програми за подпомагане на заетостта, без обаче да ги довърши.

Подписи